

Uppsala universitet
Rektor

Juridiska avdelningen
Marie Stern Wärn
BESLUT

2005-05-03
Reg.nr 31-4805-04

Antagning till utbytesstudier vid University of Minnesota Law School

Anmälan

NN har i en anmälan till Justitieombudsmannen (JO) riktat kritik mot juridiska institutionen vid Uppsala universitet och handläggningen av antagningen till utbytesstudier vid University of Minnesota Law School, USA. JO har den 30 november 2004 (dnr 4829-2004) beslutat att överlämna anmälan till Högskoleverket.

NN har i anmälan anfört i huvudsak följande. Juridiska institutionen vid Uppsala universitet har ett bilateralt utbytesprogram med University of Minnesota Law School (Minneapolis). Utbytesplatserna sträcker sig över en termin. Två studenter anmälde till institutionen att de önskade stanna ytterligare en termin vid universitetet i Minneapolis. Enligt uppgift blev de försäkrade att det gick bra, under förutsättning av det amerikanska universitetets utbytesansvarigas medgivande. Efter hand anmälde fler studenter intresse av att stanna. Juridiska institutionen skickade då ut ett e-postmeddelande, av vilket det framgick att det fanns en plats och att urval skulle ske. Den 16 november 2004 erhöll NN ett e-postmeddelande från institutionen som innehöll bl.a. följande. Sex studenter hade anmält intresse för att stanna i Minnesota till våren. Eftersom två studenter redan hade fått besked om att få stanna ytterligare en termin hade lottning genomförts mellan de återstående fyra. Lotten föll på två studenter. Han anser att juridiska institutionen handlat fel då den har särbehandlat studenter på ett sätt som har haft stora konsekvenser för de berörda individerna. Det korrekta hade varit att gå ut med en förfrågan till samtliga studenter och begära in intresseanmälningar eller dylikt. I stället gav institutionen bort två platser och lottade ut de resterande två bland övriga intresserade. Han anser att det är en avvikelse från den förvaltningsrättsliga objektivitetsprincipen, då institutionen tagit hänsyn till omständigheter som borde vara ovidkommande. Institutionen har också brutit mot likhetsprincipen då de behandlat lika fall olika.

BESLUT

2005-05-03

Reg.nr 31-4805-04

Sid 2

Utredning

Högskoleverket har anmodat Uppsala universitet att yttra sig med anledning av anmälan och bad universitetet att särskilt redogöra för hur antagningen till utbytesprogrammet går till.

Uppsala universitets yttrande

Rektor vid Uppsala universitetet har i yttrande hänvisat till yttrande från studierektorn vid juridiska institutionen. Till studierektorns yttrande finns fogat ett yttrande från den internationella koordinatör vid samma institution.

Rektor har för egen del anfört bl.a. följande.

Studier vid de utländska universitet som Uppsala universitet har utbytesavtal med utgör inte svensk grundläggande högskoleutbildning, även om tillgodoräknande som sådan kan ske efter särskild prövning. Den administrativa process genom vilken deltagare i utbytesverksamheten nomineras är därför inte antagning i högskoleförordningens mening, utan fastställs av respektive avtalslutande enhet (i det aktuella fallet juridiska institutionen) med utgångspunkt i respektive utbytesavtal. Det är sedan den mottagande avtalsparten som genom att godkänna eller inte godkänna nomineringarna slutligen avgör vilka studenter som får delta i utbytet.

Studierektorn vid juridiska institutionen har anfört i huvudsak följande.

Inför läsåret 2004/2005 antogs till studieplatser i Minnesota, våren 2004, ett antal studenter till höstterminen (däribland NN) och ett antal studenter till vårterminen. Läsåret 2004/2005 är det andra läsåret som juridiska institutionen förfogar över utbytesplatser i Minnesota på vårterminen. Tidigare har institutionen endast förfogat över ett antal platser varje hösttermin.

Under hösten 2004 avsade sig studenter som antagits till vårens studieplatser i Minnesota sina platser. NNs anmälan innehåller klagomål över hur dessa ledigblivna platser fördelats.

Till att börja med kan konstateras att när studieplatser utomlands blir lediga under pågående läsår så är det ofta ogörligt att företa en ny antagning. Dels tar en sådan antagning lång tid, dels är det oftast svårt eller omöjligt att ordna de praktiska arrangemangen med kort varsel.

Det har aldrig under den tid som juridiska institutionen haft internationella studentutbyten uppkommit någon situation liknande den som NN klagar på. I Minnesota har det aldrig varit aktuellt tidigare eftersom där endast funnits höstterminsplatser. Även på många andra utbytesorter förfogar juridiska institutionen endast över platser en termin per läsår (eller platser som redan från början är på ett läsår). På andra orter studerar vidare normalt ett färre antal studenter samtidigt. Av dessa skäl har det inte tidigare vid juridiska institutionen i Uppsala uppkommit någon situation med konkurrens om ledigblivna studieplatser utomlands.

BESLUT

2005-05-03

Reg.nr 31-4805-04

Sid 3

Den uppkomna situationen visar att det finns anledning att se över rutinerna vid fördelning av ledigblivna studieplatser inom de olika internationella studentutbytesprogram som juridiska institutionen medverkar i. Ansvar för den uppkomna situationen och för översyn av rutinerna vid fördelning av ledigblivna studieplatser vilar på honom som chef för juridiska institutionens utbildningskansli.

Den internationella koordinatören vid institutionen har anfört i huvudsak följande.

Urval till programmet sker i första hand genom antal tenderade poäng på juris kandidatprogrammet och i andra hand genom betyg med antal tenderade poäng x 1 för B, x 1,5 för Ba och x 2 för AB.

Hon har hand om alla utbytesprogram vid juridiska institutionen. Det händer ofta att studenter som befinner sig på ERASMUS- eller Nordplusutbyte vill förlänga sina studier. Om det beviljas av deras gästuniversitet registrerar institutionen en förlängning av utbytesstudierna direkt utan att det sker en ny antagning.

När förfrågan kom från en student om förlängning förhöll hon sig inte annorlunda än till hur hon gör vid andra utbytesprogram. Hon kunde bara se en fördel av att studenten som redan befann sig i Minnesota kanske skulle ha möjlighet att ordna en förlängning av sitt visum och få utnyttja en av de återstående platserna om hon ville. Den 4 november 2004 beviljade hon studenten förlängning och skickade detta för kännedom till koordinatör vid University of Minnesota Law School. Studenten fick också information om att hon endast kunde få stanna kvar om det beviljades av koordinatör vid University of Minnesota Law School och att hon inte kunde skicka ett antagningsbevis förrän hon fått klartecken från den amerikanska koordinatören, vilket hon fick den 13 november 2004. Den andra platsen till Minnesota tilldelades en student som fått ett stipendium ur Olof Palmes Minnesfond. Stipendiet tilldelades denna student för att delta i ett symposium och i en Field Study i USA. Eftersom hon redan befann sig i USA fick hon den andra platsen för att underlätta för henne att delta både ekonomiskt och tidsmässigt och för att inte förlänga hennes studier. Dessa två studenter fick alltså ett svar av henne direkt. Om den amerikanska koordinatören kunde ge henne besked om förlängning så fick de stanna. Eftersom hon redan låtit två få stanna ansåg hon att om det fanns någon mer av de övriga sex som ville stanna och kunde ordna visum, så skulle de få möjlighet till detta. Hon skickade då ut en förfrågan om det var fler studenter som skulle vilja stanna kvar. Det inkom fyra svar till de återstående två platserna. Hon drog då lott om de fyra studenter det handlade om. De som blivit utvalda fick besked om detta den 16 november 2004.

När det gäller brist på information angående möjlighet att få fortsätta utbytet ytterligare en termin, så fanns denna möjlighet inte från början. Detta var första gången studenter fick stanna kvar. Vad avser bristen på information om urvalskriterier, så finns det vid förlängning inga urvalskriterier. När det gäller

BESLUT

2005-05-03

Reg.nr 31-4805-04

Sid 4

frågan om beaktande av ovidkommande omständigheter vid antagningen fann hon att då hon redan tagit ett beslut som påverkade två studenter, ansåg hon det mest rättvist att dra lott om de två återstående platserna för de fyra som anmält sitt intresse att stanna kvar.

Vad avser att det förekommit godtycklig särbehandling av studenterna, så är hon mycket mån om studenterna som befinner sig på utbyte. Hon är också mycket medveten om vilken påverkan ett beslut om utbyte eller inte, förlängning eller inte, kan få för varje enskild student. Hon kommer nu i samråd med studierektorn att se över rutinerna för antagning vid förlängning av studier så att den uppkomna situationen inte ska upprepas.

Universitetet har till sitt yttrande fogat dokumentet Information om Nordplus, Erasmus och Minnesota 2005-2006, detaljlista över utresande utbytesstudenter höstterminen 2004 och en lista över antagna och reserver.

Anmälares svar

NN har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på universitetets yttrande. Han har anfört bl.a. följande.

Enligt Uppsala universitets rektor kan inte antagning till bilaterala utbytesprogram rättsligt kvalificeras som antagning i högskoleförordningens mening. Detta stämmer säkert. För enskilda studenter som har med universitetets institutioner att göra är detta emellertid fullständigt likgiltigt. För alla praktiska syften läser utbytesstudenterna en termin inom ramen för juris kandidatprogrammet utomlands. Vidare kan denna formalitet knappast förta juridiska institutionens beslut karaktären av förvaltningsbeslut.

Inhämtande av avtal

Högskoleverket har från Uppsala universitet inhämtat avtalet mellan Uppsala universitet och det amerikanska universitetet "Student and faculty exchange agreement between the University of Uppsala Faculty of Law and the University of Minnesota Law School, Minneapolis, Minnesota".

Högskoleverkets bedömning

NN har i sin anmälan ansett att universitetet inte har följt den förvaltningsrättsliga objektivitetsprincipen när det först har tilldelat två studenter platser vid University of Minnesota Law School ytterligare en termin och därefter har lottat ut resterande platser.

Objektivitetsprincipen framgår av 1 kap. 9 § regeringsformen och enligt den skall domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet.

Bestämmelser om tillträde till grundläggande högskoleutbildning finns 7 kap. högskoleförordningen. Högskoleverket anser dock, i likhet med Uppsala universitet, att studierna vid University of Minnesota Law School inte är svensk

BESLUT

2005-05-03

Reg.nr 31-4805-04

Sid 5

grundläggande högskoleutbildning. Bestämmelserna 7 kap. högskoleförordningen är därför inte tillämpliga.

Uppsala universitet har fastställt egna bestämmelser för urvalet till det aktuella utbytesprogrammet. Universitetet anger att det inte har några regler för förlängning av utbytesstudier. Däremot redovisas i yttrandet att det finns en form av praxis, där de studenter som redan befinner sig på utbytesorten vid lediga studieplatser erbjuds möjlighet till förlängning.

Högskoleverket gör följande bedömning. Universitetet har bestämmelser om urval till det aktuella utbytesprogrammet. Bestämmelserna har karaktären av riktlinjer och även om dessa inte är bindande för lärosätet vill Högskoleverket framhålla vikten av att utfärdade riktlinjer följs. I det här fallet har först två studenter och i nästa steg två studenter till antagits till ytterligare en termins studier utan att urvalsbestämmelserna har tillämpats. Universitetet har anfört att det inte har några regler när det gäller förlängning av utbytesstudier. I ärendet har dock inte framkommit annat än att studenterna har valts ut till ytterligare en termins studier. Högskoleverket anser därför att universitetet, i brist på riktlinjer för den uppkomna situationen, borde ha tillämpat de fastställda urvalsbestämmelserna. Universitetet kan därför inte undgå kritik för det som har inträffat. Högskoleverket noterar att universitetet har anfört att det finns anledning att se över rutinerna vid fördelning av ledigblivna studieplatser inom de olika internationella studentutbytesprogram som juridiska institutionen medverkar i.

Med dessa besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Marie Stern Wärn.

Annica Lindblom

Marie Stern Wärn

Kopia till:

NN